

ตรังโมเดล แก้ไขปัญหาราคายางนำหลัก GAP แปลงยางพารา สู่การผลิตยางเกรดพรีเมียมมาตรฐาน GMP

ตรังโมเดล จากพื้นที่สวนยางที่กรีตได้ทั้งสิ้น 1.3 ล้านไร่ ผลผลิตเฉลี่ยยางพาราอยู่ที่ 243 กก./ไร่/ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.2 เมื่อเทียบกับผลผลิตยางทั้งหมดของประเทศ มาวันนี้จังหวัดตรังสามารถพัฒนาคุณภาพการแปรรูปยางตามมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีผลผลิตเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ด้วยการใช้หลักปฏิบัติที่ดีในแปลงยางพาราหรือมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices) มาปรับใช้ พร้อมทั้งเปลี่ยนพฤติกรรมกรรกริตยางก่อนเที่ยงคืน เป็นหลังเที่ยงคืน กรองน้ำยางมาจากสวน ได้น้ำยางที่สด สะอาด ส่งโรงงานผลิตน้ำยางชั้น ยางแผ่นรมควัน ทำให้ได้รับราคาที่สูงขึ้น สวนยางกับในสภาวะราคายางตกต่ำ แต่ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างน่าอัศจรรย์สู้กับราคาที่วิกฤตในขณะนี้

จากการปฏิบัติงานลงพื้นที่แปลงยางพาราของนางปรีดีเปรม ทศนกุล ผู้อำนวยการศูนย์บริการทดสอบรับรองภาคใต้ ฝ่ายวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมยาง การยางแห่งประเทศไทย และคณะ (2561) พบว่าเกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 เพียงใช้การปฏิบัติตามหลัก GAP แต่หากเกษตรกรกรรกริตยางไม่ถึงเส้นแบ่งรอยหน้าหลังเพียงระยะ 2 ซม. จะทำให้สวนยาง 1 ล้านไร่ สูญเสียรายได้ปีละ 1,150 ล้านบาท และจากการสำรวจเบื้องต้นของการยางแห่งประเทศไทยจังหวัดตรังพบว่า เกษตรกรยังขาดหลักปฏิบัติที่ดีในแปลงยางพารา หากคำนวณในภาพรวมเฉพาะในจังหวัดตรังจะสูญเสียเงินไปปีละ 1,300 ล้านบาท ยังไม่นับกับการใส่ปุ๋ยที่ไม่ถูกสูตร ฤกษ์วิธ การกรรกริตขาด มุมกรรกริตไม่ได้องศา การรวบรวมน้ำยางไม่ถูกวิธ ที่จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นได้อีกมากมาย การช่วยพี่น้องเกษตรกรชาวสวนยางให้จังหวัดตรังเป็นต้นแบบหรือตรังโมเดลการจัดการแปลงยางระดับประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักถึงปัญหาและเห็นความสำคัญในการช่วยกันแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีของพี่น้องเกษตรกรชาวสวนยาง เพียงแค่เริ่มจากจุดเล็ก ๆ ที่เกษตรกรมองไม่เห็น ไม่เข้าใจตามหลักวิชาการ ย่อมสามารถช่วยให้เกษตรกรสร้างรายได้ ลดต้นทุนการผลิต สร้างความยั่งยืน และสามารถจัดการยางพาราได้อย่างเป็นระบบ โดยจะต้องเริ่มจากเกษตรกรชาวสวนยางก่อนและขยายผลต่อไปในภาคระดับภาคอุตสาหกรรมได้อย่างมั่นคง สร้างความเชื่อมั่นให้กับคุณภาพยางระดับประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคตได้อย่างแน่นอน โดยใช้ปฏิบัติเพียงไม่กี่ข้อในการรวบรวมน้ำยางที่สดและสะอาดส่งโรงงานแปรรูปตามวิธีการจัดการสวนยางพาราที่ดีมาตรฐาน GAP ดังนี้

1. กรรกริตยางหลังเที่ยงคืน

น้ำยางสดควรมีอายุไม่เกิน 6 ชั่วโมงหลังการกรรกริตในการนำไปแปรรูปเป็นยางแท่ง STR5L น้ำยางชั้นหรือยางแผ่นรมควัน ดังนั้นการกรรกริตยางหลังเที่ยงคืนจะทำให้ได้น้ำยางที่สด และลดปัญหาการบูดเน่าของน้ำยางก่อนเข้าสู่กระบวนการผลิตที่เป็นสาเหตุให้ยางจับตัวเป็นก้อน เกิดฟองอากาศ จุดต่างดำ และรอยตำหนิบนยาง

2. คว่ำถ้วยรองรับน้ำยาง

ควรคว่ำถ้วยรองรับน้ำยางหลังที่เทน้ำยางสดลงในถังหรือภาชนะทุกครั้ง เพื่อป้องกันน้ำฝนหรือสิ่งเจือปนที่อาจตกในถ้วยที่เป็นสาเหตุให้น้ำยางสดที่กรีตได้เสียสภาพหรือบูดเน่าเร็วกว่าปกติ

3. กรองน้ำยางสดจากสวนก่อนส่งโรงผลิต

ขณะที่รวบรวมน้ำยางสดอาจมีสิ่งปะปนหล่นไปผสมกับน้ำยาง การกรองโดยใช้ตะแกรงกรองหยาบ จะช่วยให้น้ำยางสะอาดและคงความสด ไม่ควรใช้หลู้าเป็นตัวกรองน้ำยางเพราะทำให้เกิดแบคทีเรียปะปนไปกับน้ำยางเพิ่มมากขึ้น น้ำยางบูดเร็วขึ้น

4. การรวบรวมน้ำยางสดจากสวน

ให้รวบรวมน้ำยางสดในภาชนะบรรจุที่สะอาด มีฝาปิดอย่างมิดชิด และส่งน้ำยางไปยังโรงผลิตให้เร็วที่สุดและหากเป็นไปได้ไม่ควรเกิน 11.00 น. ที่สำคัญขนส่งน้ำยางด้วยความระมัดระวังอย่าให้น้ำยางถูกกระแทกแรง ๆ ระหว่างการขนส่ง และอย่านำภาชนะที่บรรจุน้ำยางสดให้สัมผัสกับแสงแดด เพราะจะทำให้ให้น้ำยางเสียสภาพเร็วขึ้น

GAP คู่ GMP

เมื่อมีวิธีการจัดการตามหลัก GAP จากสวนยางได้อย่างดีแล้ว ในขั้นตอนการแปรรูปจะต้องปฏิบัติตามหลัก GMP หรือ Good Manufacturing Practices เป็นกระบวนการปฏิบัติที่ดีและเหมาะสมโดยใช้หลักปฏิบัติเพื่อให้ได้สินค้าที่ดีมีคุณภาพ สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร (เดิม) ในขณะนั้น ได้เริ่มดำเนินการทำมาตรฐาน GMP ด้วยการผลิตยางแผ่นรมควันอัดก้อนตั้งแต่ปี 2555 เน้นระบบการจัดการที่สามารถทวนสอบได้ทุกขั้นตอน ความเป็นระเบียบในการปฏิบัติงานที่ง่ายต่อการตรวจสอบ การผลิตที่เน้นการจัดการอย่างเป็นระบบ ได้แผ่นยางที่มีคุณภาพสม่ำเสมอทุกแผ่นในก้อนยางแต่ละก้อน สามารถผลิตยางอัดก้อนที่ได้มาตรฐานสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้อย่างในระดับอาเซียน มาตรฐาน GMP ยางแผ่นรมควันจึงได้ถูกยกระดับเป็นมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี 2556 เป็นระบบ GMP ด้านยางพาราฉบับแรกที่ถูกประกาศใช้และเป็นพืชที่บริโภคโดยตรงไม่ได้มาจัดระบบการควบคุมคุณภาพจนทำให้ทั่วโลกรู้จัก ซึ่งต่างกับระบบ ISO ที่เน้นกระบวนการบริหารโดยผ่านระบบเอกสารที่สามารถตรวจสอบได้ แต่ไม่ได้เจาะลึกในรายละเอียดคุณภาพยางที่ผลิตเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความสม่ำเสมอของเนื้อยางให้กับผู้ซื้อ

สถาบันเกษตรกรได้อะไรจาก GMP

นับตั้งแต่ที่สหกรณ์กองทุนสวนยางได้ดำเนินการผลิตยางแผ่นรมควันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 22 ปี ทำให้สภาพภายในโรงงานรก สกปรก ไม่เป็นระเบียบ ที่พักอาศัยคนงานอยู่ในโรงงานผลิต น้ำใช้ไม่สะอาด พื้นสีกร่อน พบคราบจารบีเลอะเทอะบริเวณจักรรีดยาง ดอกจักรสีก ฝายดอกไม่ชัดเจน น้ำท่วมขัง น้ำใช้ในการผลิตไม่สะอาด วิธีการหาปริมาณเนื้อยางแห้งที่ผิดพลาดทำให้น้ำหนักยางขาด คนงานอาศัยความชำนาญในการ

ปฏิบัติงานที่บอกต่อ ๆ กันมาโดยไม่ได้ใช้หลักวิชาการ ใช้น้ำกรดเกินกว่าอัตราคำแนะนำ ใช้แอมโมเนียในการรักษาสภาพน้ำยางสดมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น สูญเสียพลังงานในการรีดยางเนื่องจากใช้กรดในการจับตัวยางมากเกินไปเนื้อยางแข็ง ขนาดและความหนา-บางของแผ่นไม่สม่ำเสมอ ห้องรมควันและเตารมควันไม่มีประสิทธิภาพ มีการสูญเสียควันและความร้อนทำให้สิ้นเปลืองไม้ฟืน ใช้ระยะเวลาในการรมควันนาน ระบบบำบัดน้ำเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการทำมาตรฐาน GMP จึงเป็นระบบการควบคุมคุณภาพการผลิตยางแผ่นรมควันให้ได้มาตรฐาน ลดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ลดปริมาณการใช้สารเคมี ลดมลภาวะที่เกิดขึ้น ลดพลังงานที่ใช้ ลดปริมาณไม้ฟืน ได้ยางที่มีคุณภาพดีมีความสม่ำเสมอ จำหน่ายได้ในราคา premium grade มีตลาดภายในประเทศรองรับ มีการจัดการที่เป็นระบบและสร้างความมีระเบียบวินัยให้กับองค์กร

ฝ่ายวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมยาง ได้ทำการยกระดับคุณภาพยางแผ่นรมควันของสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดตรัง ประสบความสำเร็จเป็นโรงแรกในระดับประเทศนับว่าเป็นก้าวแรกแห่งวงการยางไทยที่สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำการผลิตยางได้อย่างเต็มความภาคภูมิใจ เป็นการยกระดับให้กับสหกรณ์กองทุนสวนยางที่ได้ดำเนินการผลิตมาตั้งแต่ปี 2537 รวมจำนวนทั้งสิ้น 637 แห่งทั่วประเทศ ปัจจุบันดำเนินการได้เพียงไม่เกินร้อยละ 50 ที่เหลือปิดกิจการเนื่องจากไม่สามารถดำเนินงานในเชิงธุรกิจได้ โอกาสการแข่งขันน้อย ต้นทุนการผลิตสูง ส่วนโรงงานยางแผ่นรมควันที่ดำเนินการในปัจจุบันส่วนใหญ่ผลิตยางคุณภาพไม่สม่ำเสมอมีทั้งยางแผ่นรมควัน (RSS) ชั้น 3, RSS4, RSS5 ยางฟอง และยางคัดตั้ง หากมองในภาพรวมเป็นยางที่มีคุณภาพต่ำกว่า RSS3 มากกว่าร้อยละ 40 ปัญหาเกิดจากการขาดระบบการจัดการที่ดี ขาดความรู้ทางด้านวิชาการ และการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

ปัจจุบันฝ่ายวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมยาง การยางแห่งประเทศไทย (กยท.) ได้จัดทำระบบควบคุมคุณภาพยางแผ่นรมควันของสถาบันเกษตรกรครอบคลุมพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง สงขลา สตูล รวม 17 แห่ง มีกำลังการผลิตยางแผ่นรมควันชนิด premium เฉลี่ยเดือนละ 2,000 ตัน สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าราคาประกาศสำนักงานตลาดกลางยางพาราสงขลา 3 – 7 บาท/กิโลกรัม จากเดิมที่จำหน่ายในตลาดท้องถิ่นจะถูกกดราคากิโลกรัมละ 1.50 บาท ซึ่งกระบวนการทำมาตรฐาน GMP นั้นมุ่งหวังให้ยางที่ผลิตได้มีคุณภาพสูง นำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดเพิ่มมูลค่าหรืองานทางวิศวกรรม เช่น ยางล้อเครื่องบิน ยางล้อรถยนต์ ยางรองคอกสะพาน ยางในรถจักรยานยนต์ ล้อรถโฟล์คคลิฟท์ ยางปูพื้นสนามกีฬา รองเท้าแตะ รองเท้ากีฬา เป็นต้น

ภาพที่ 1 โรงรมควันมาตรฐาน GMP สหกรณ์กองทุนสวนยางโพธิ์โทน จำกัด อ. ห้วยยอด จ. ตรัง

ภาพที่ 2 นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี เยี่ยมชมการผลิตยางแผ่นรมควันเกรดพรีเมียม ณ สหกรณ์การเกษตรปากอ จำกัด อ. ปะเหลียน จ. ตรัง เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2561

ฝ่ายวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมยาง ได้จัดทำมาตรฐานยางแผ่นรมควันเกรดพรีเมียม เตรียมเสนอร่างไปยังสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (สมอ.) ในการประกาศใช้ และต่อไปในอนาคตจะเสนอมาตรฐานนี้สู่มาตรฐานสากล ISO ต่อไป ปัจจุบันเฉพาะจังหวัดตรังมีโรงผลิตยางแผ่นรมควันได้รับมาตรฐาน GMP จำนวน 8 แห่ง จากจำนวน 17 แห่งทั่วประเทศ โรงอัดก้อนยางจำนวน 7 แห่ง จากจำนวน 18 แห่งทั่วประเทศ นับว่ามากที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีจุดรวบรวมน้ำยางสดอีกจำนวน 1 แห่ง จากจำนวน 6 แห่งทั่วประเทศ เป็นจังหวัดเดียวที่มีการพัฒนาด้านคุณภาพเกรดพรีเมียมมากที่สุด เนื่องจากได้รับการส่งเสริม

พัฒนาอย่างจริงจังและมีการประสานงานบูรณาการหลายภาคส่วน อาทิ การยางแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น

ภาพที่ 3 จุดรวบรวมน้ำยางสดมาตรฐาน GMP สหกรณ์การเกษตรทุ่งยาว จำกัด อ. ปะเหลียน จ. ตรัง
มาตรการส่งเสริมในอนาคต

ในปี 2562 ฝ่ายวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมยางร่วมกับสถาบันวิจัยยาง มีนโยบายในการส่งเสริมแปลงยางพารามาตรฐาน GAP โรงผลิตยางแผ่นรมควัน โรงผลิตน้ำยางข้น โรงผลิตยางเครป และจุดรวบรวมน้ำยางสด ของสถาบันเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐาน GMP ในเขตจังหวัดต่าง ๆ เพิ่มเติมให้ครอบคลุมสถาบันเกษตรกรมากที่สุด ปัจจุบันโรงงานเหล่านี้ได้รับการรับรองไปแล้วทั้งหมด 42 แห่ง มีกำลังการผลิตรวม 3,000 ตัน/เดือน มีผู้ประกอบการจากภายในประเทศและต่างประเทศต่างให้ความสนใจและมีปริมาณการสั่งซื้อเป็นจำนวนมากเกินกว่ากำลังการผลิตได้

ผู้ที่สนใจทั่วไปสามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ศูนย์บริการทดสอบรับรองภาคใต้ ฝ่ายวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมยาง การยางแห่งประเทศไทย โทรศัพท์ 09 3674 4351 08 9598 2603 หรือ 08 1275 1368